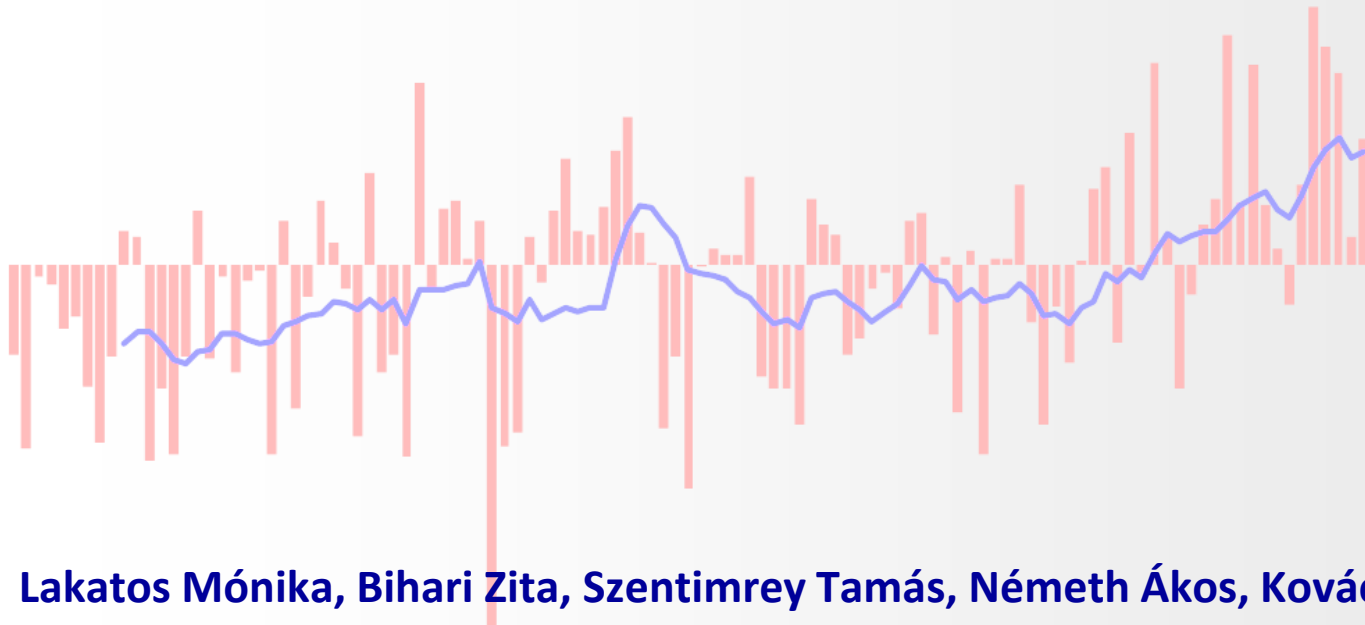

A Magyarországon tapasztalt változások a mérések tükrében

**Lakatos Mónika, Bihari Zita, Szentimrey Tamás, Németh Ákos, Kovács Tamás,
Móring Andrea, Nagy Andrea, Vincze Enikő**

lakatos.m@met.hu

Országos Meteorológia Szolgálat, Éghajlati Osztály

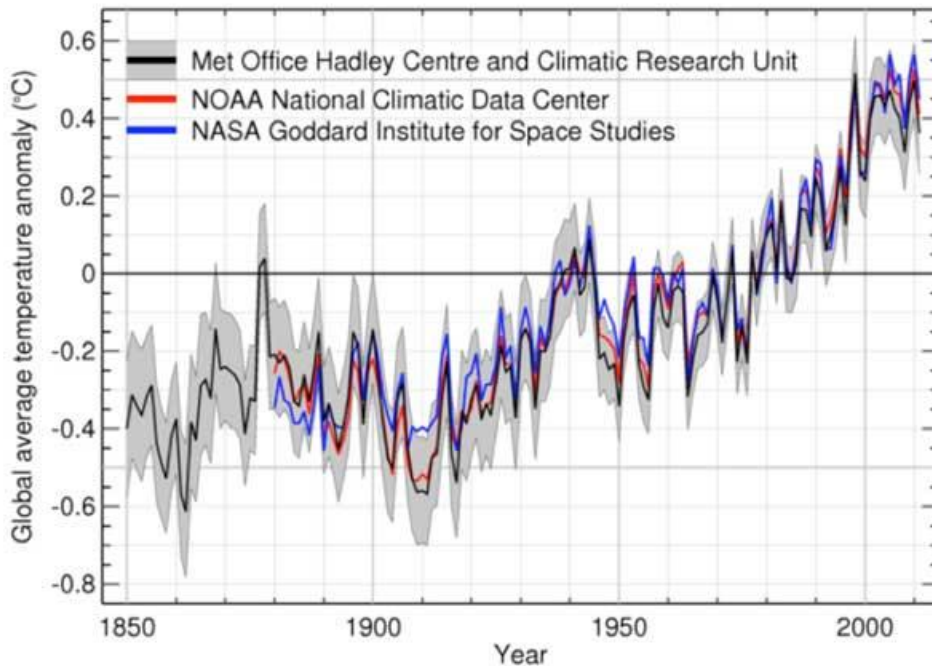

Vázlat

- **Globális felszínhőmérséklet alakulása**
- **A hazai tendencia elemzésekhez használt adatok és módszerek**
- **A múlt század elejétől és a legutóbbi évtizedekben tapasztalt hazai hőmérsékleti és csapadék tendenciák**
- **Abszolút szélsőségek Magyarországon**
- **Hőmérsékleti és csapadék szélsőségek tendenciái**
- **Néhány emlékezetes szélsőség a közelmúltból**

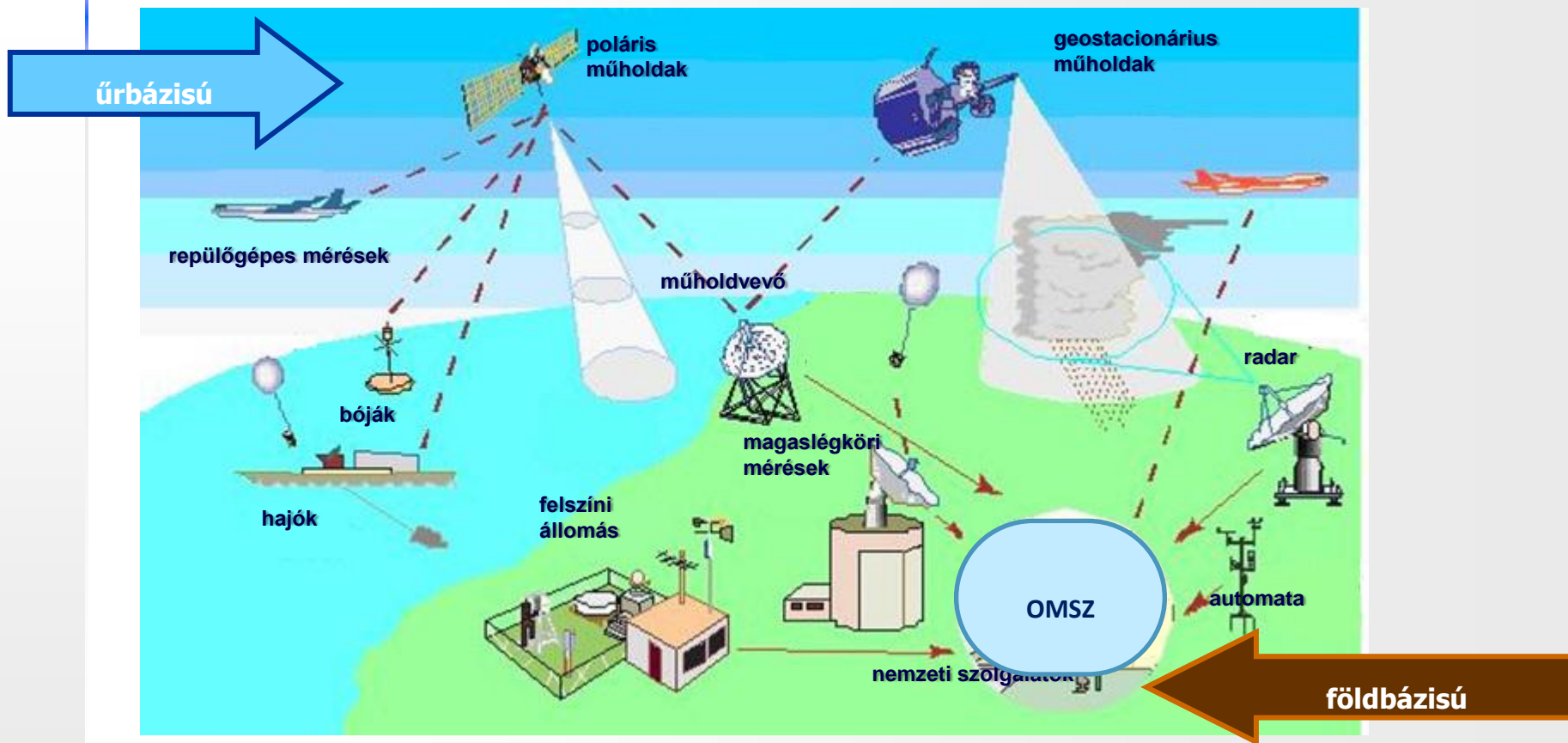
WMO előzetes: Globális hőmérsékletek

- ✓ **2011:** A tengerfelszíni és szárazföldi léghőmérsékleteket együttesen tekintő előzetes becslések szerint **0,41°C ± 0,111 °C**-kal haladta meg az 1961-1990-es átlagot, ezzel holtversenyben a **10. legmagasabb érték**
- ✓ A 2002-11-es időszak **tízéves átlaga megegyezik** a mérések kezdete óta észlelt legmelegebb, **2001-10-es** dekád átlagával.
- ✓ **1997-2011** alatti 15 éves periódusból került ki a **legmelegebb 13 év**

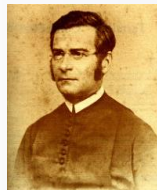
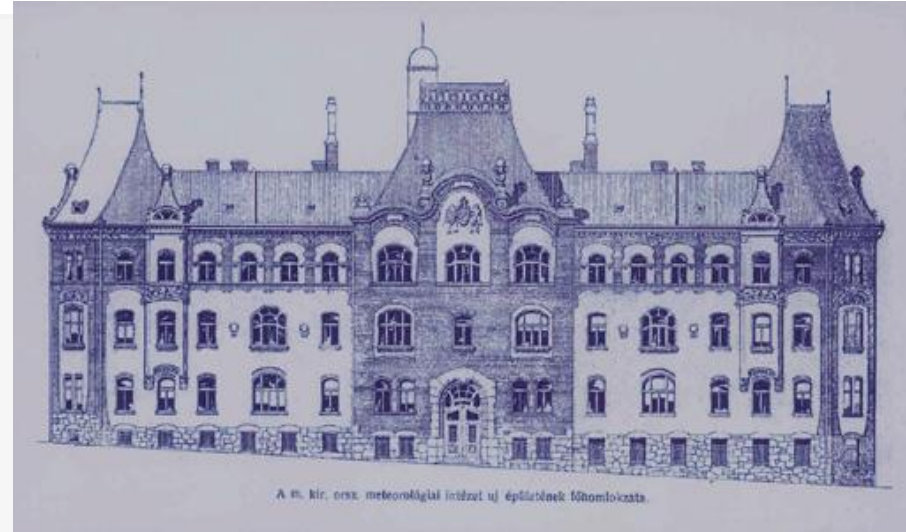
Időjárási megfigyelések alapja: a WMO meteorológiai megfigyelő hálózata

Az Országos Meteorológiai Szolgálat elődei

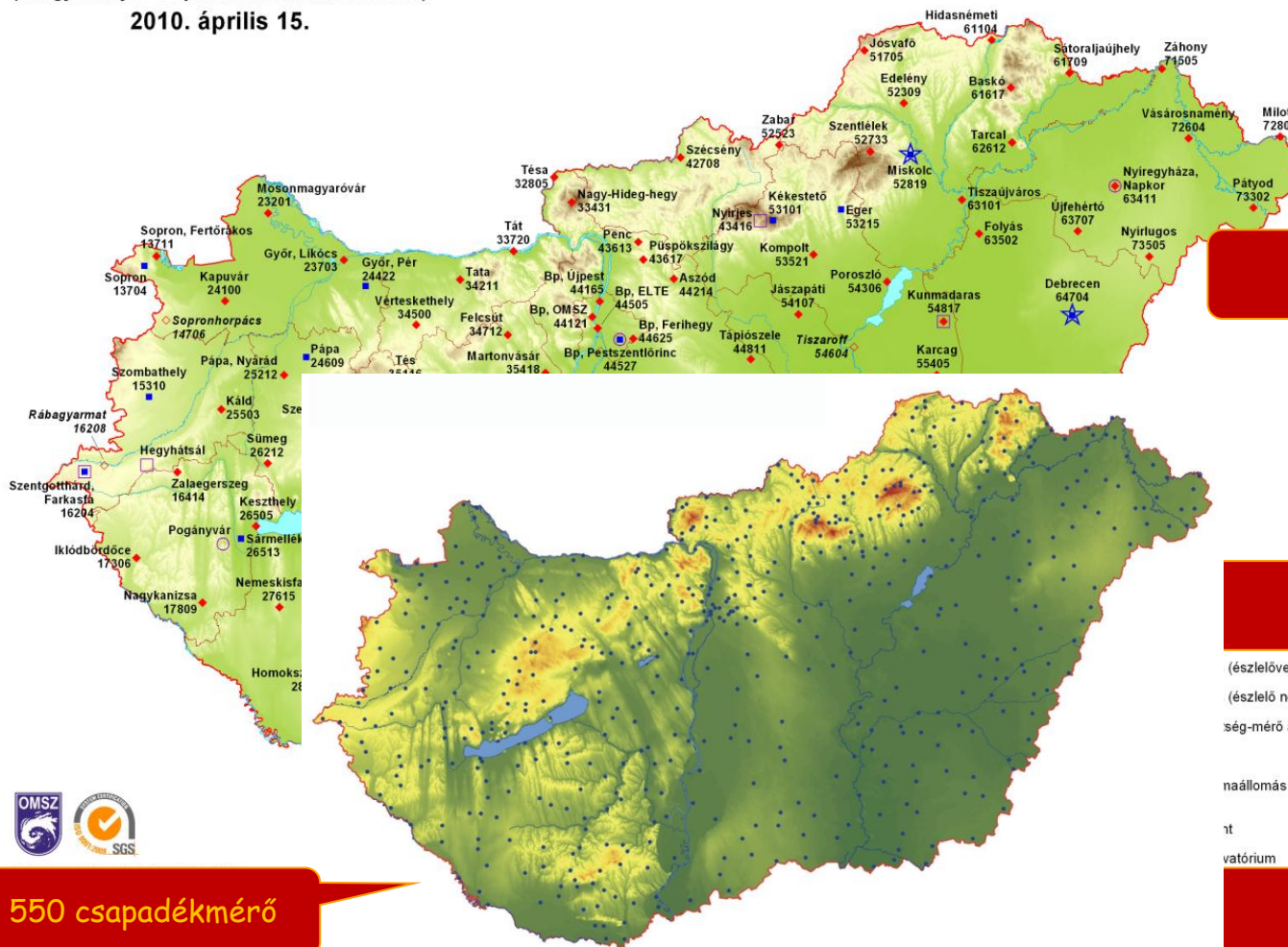
- első mérések: „Societas Meteorologica Palatina” keretében, 1780-tól, 36 európai állomás, Mannheimi Társaság megbízásából
- első magyar nyelvű szakkönyv: Berde Áron, 1847, „Légtüneménytan” című munkája
- első intézet alapítása: Ferenc József, 1870. április 8. „Meteorológiai és Földdelejárési Magyar Királyi Központi Intézet”

Az OMSZ felszíni mérőhálózata

Az OMSZ felszíni mérőhálózata
(a hagyományos csapadékmérő állomások nélkül)
2010. április 15.

~ 100 automata

3 radar

(észlelővel)
(észlelő nélkül)
ség-mérő állomás

naállomás

rt

vatórium

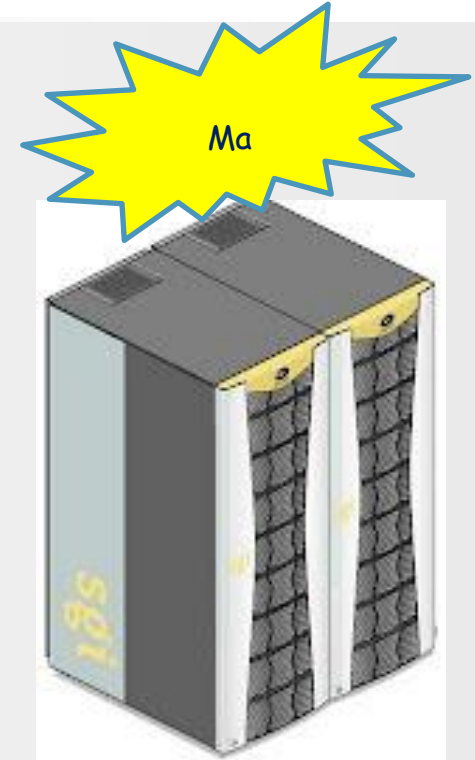
CO2 mérés

~ 550 csapadékmérő

Éghajlati archívum

OMSZ

11 mozgatható szekrény
275 szabad polcrekeszben

Elektronikus
adatbázis 3

A klímaváltozással kapcsolatos elemzéseknel az adatminőség kulcsfontosságú!

Sajtóközlemény: 2012. január - A homogenizálás javítja az éghajlati adatok minőségét

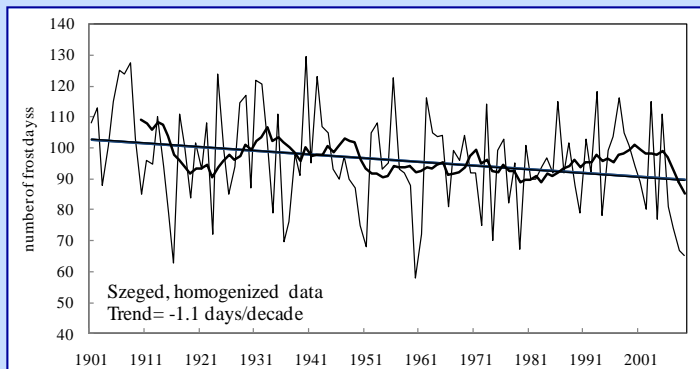
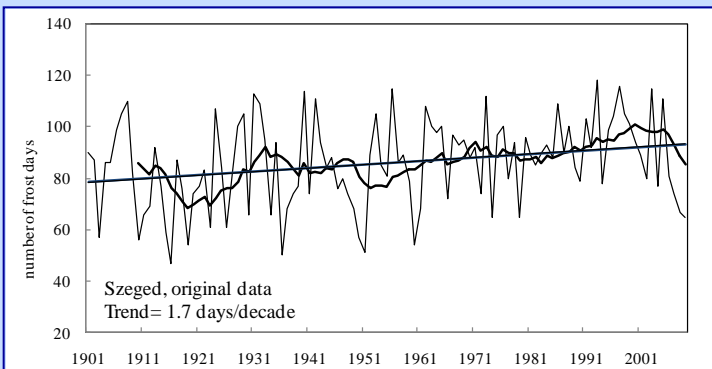
COST „HOME” ES0601 Action (2006-2011)

Észlelőkert az 1950-es évek közepén

Észlelések helye ma

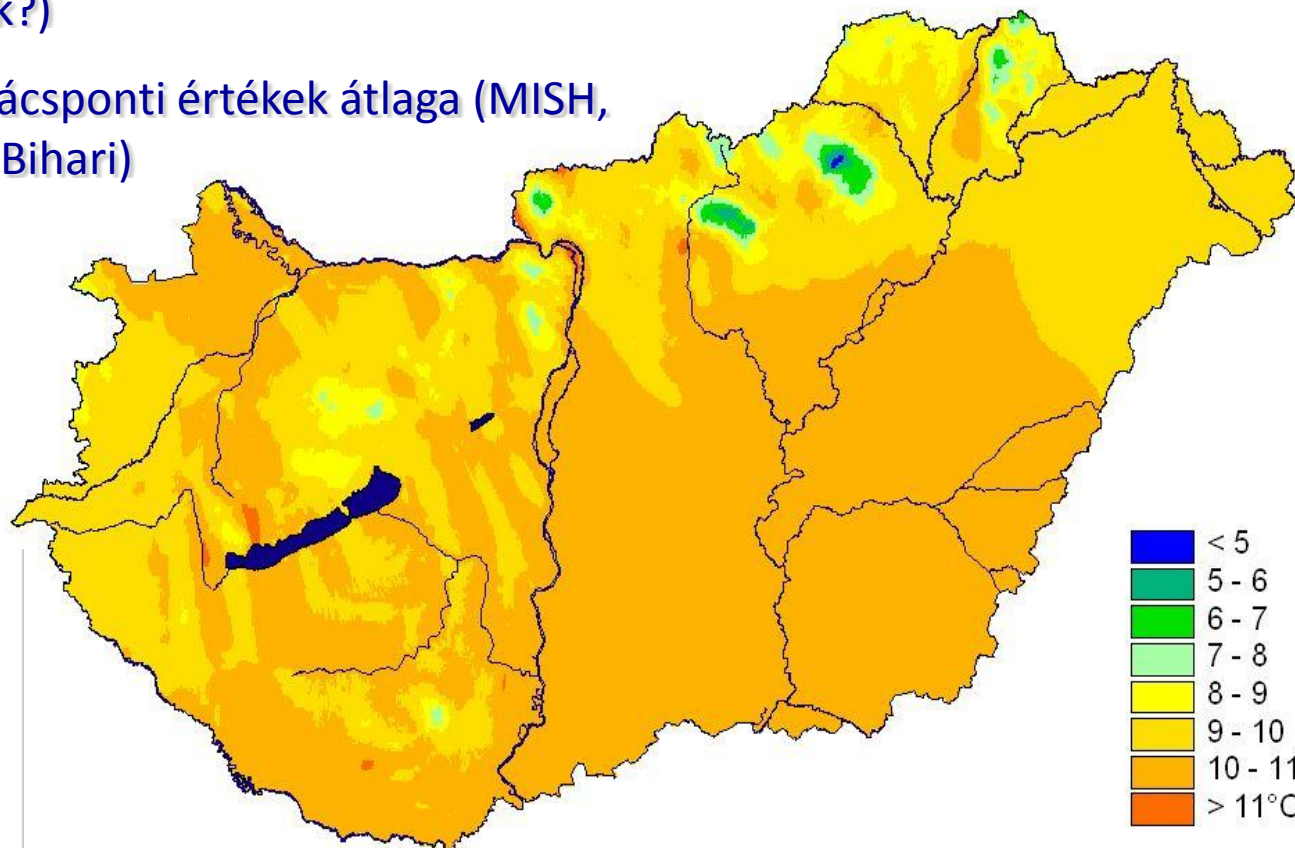
MASH
(Multiple Analysis
of Series for
Homogenization
Szentimrey)

Az országos átlag többféleképpen becsülhető

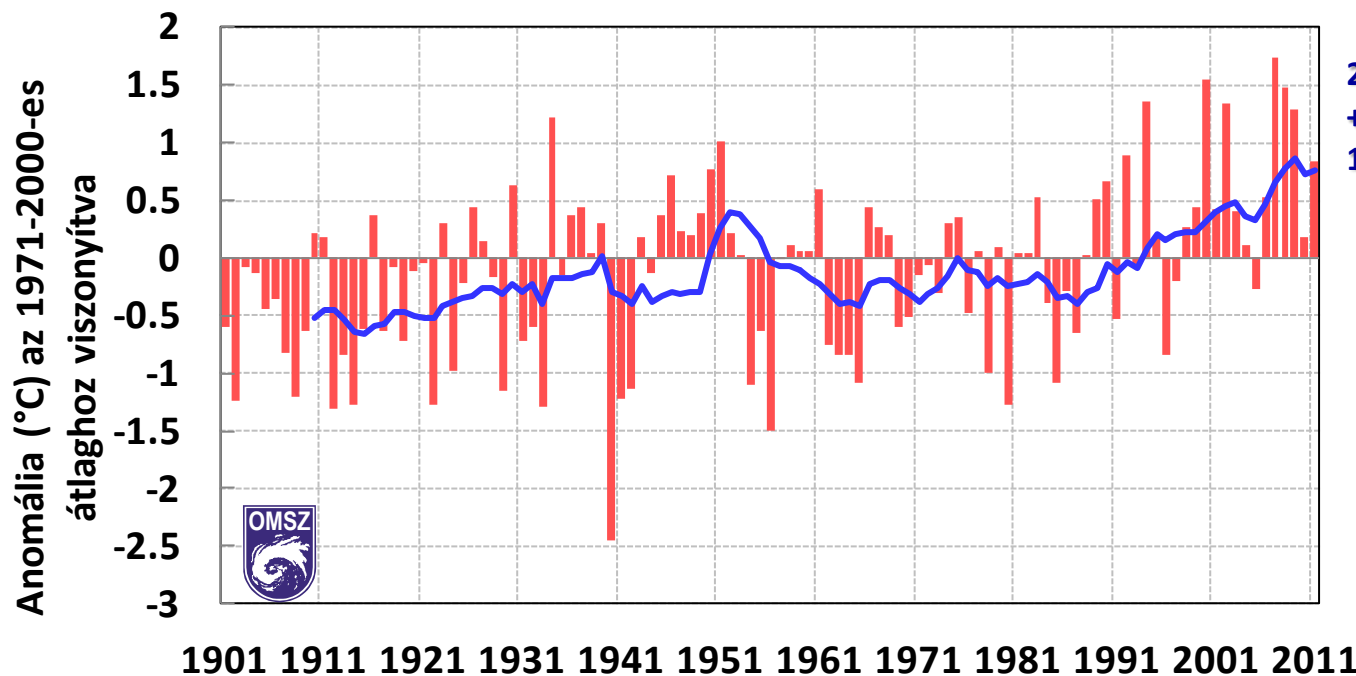
- állomási átlagok (hány állomás?, domborzati sajátosságok?)
- interpolált rácsponti értékek átlaga (MISH, Szentimrey, Bihari)

Évi középhőmérséklet anomáliái 1901-től homogenizált, interpolált rácsponti átlagok

Éves középhőmérsékletek, 1901-2011

2011:
+ 0,84°C
10. legmelegebb

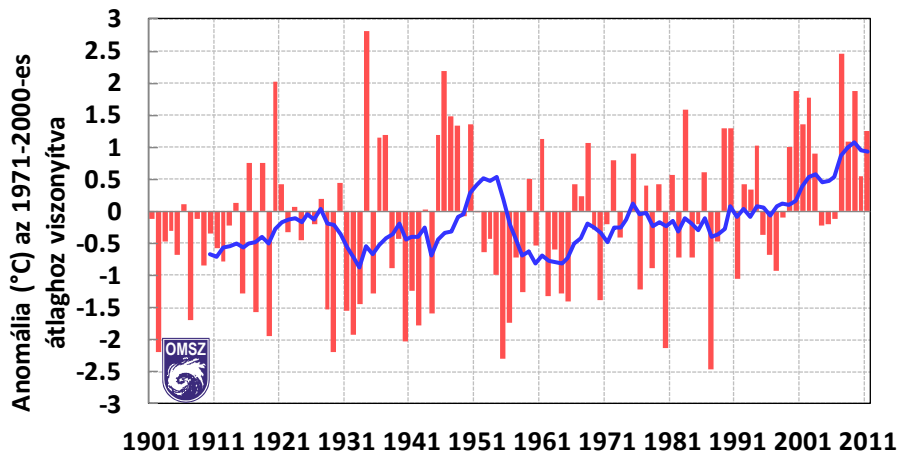

Lineáris trendbecslésből adódó változás és a 90%-os megbízhatósági intervallum:

1901-2011: 1°C [0.6513 1.3850]

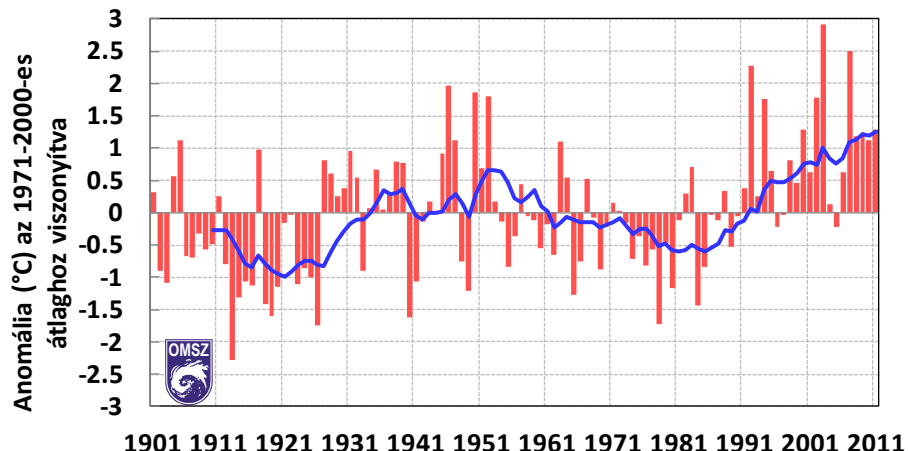
1981-2011: 1.2°C [0.5664 1.8321]

Tavaszi középhőmérsékletek, 1901-2011

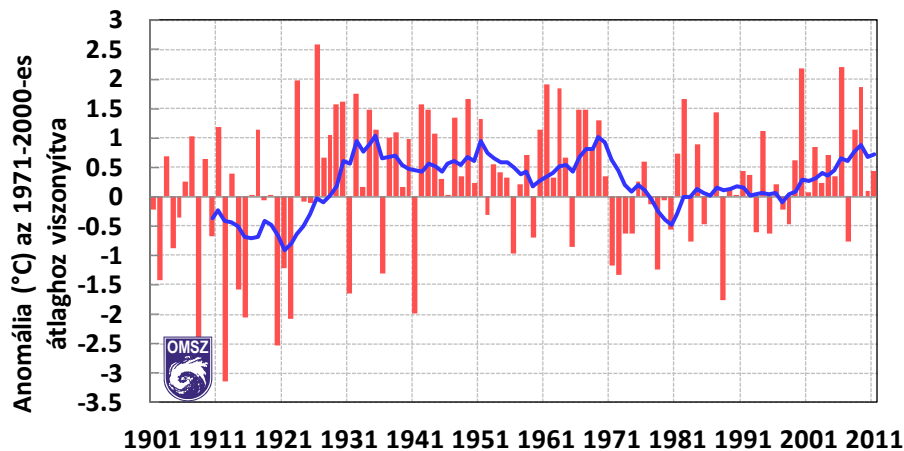
1901-2011: 1.2°C [0.5606 1.7528]
 1981-2011: 1.4°C [0.3712 2.3987]

Nyári középhőmérsékletek, 1901-2011

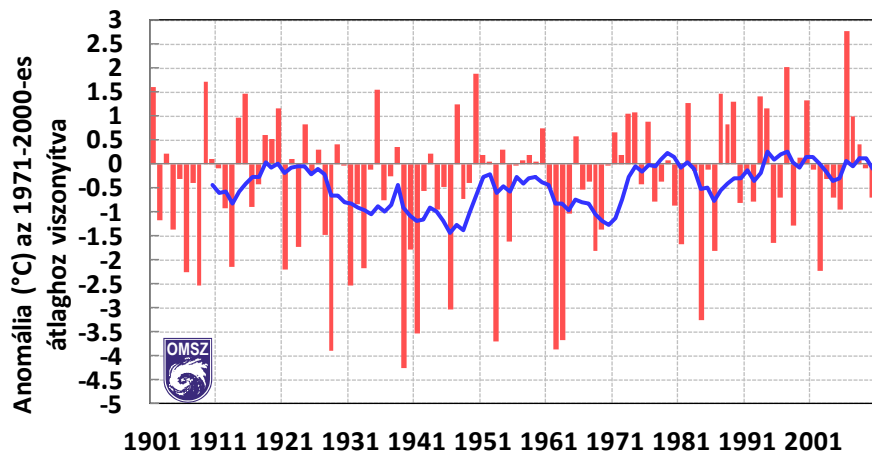
1901-2011: 1.3 °C [0.7649 1.7425]
 1981-2011: 1.7 °C [0.8920 2.5457]

Őszi középhőmérsékletek, 1901-2011

1901-2011: 0.7°C [0.0511 1.2596]
 1981-2011: 0.6°C

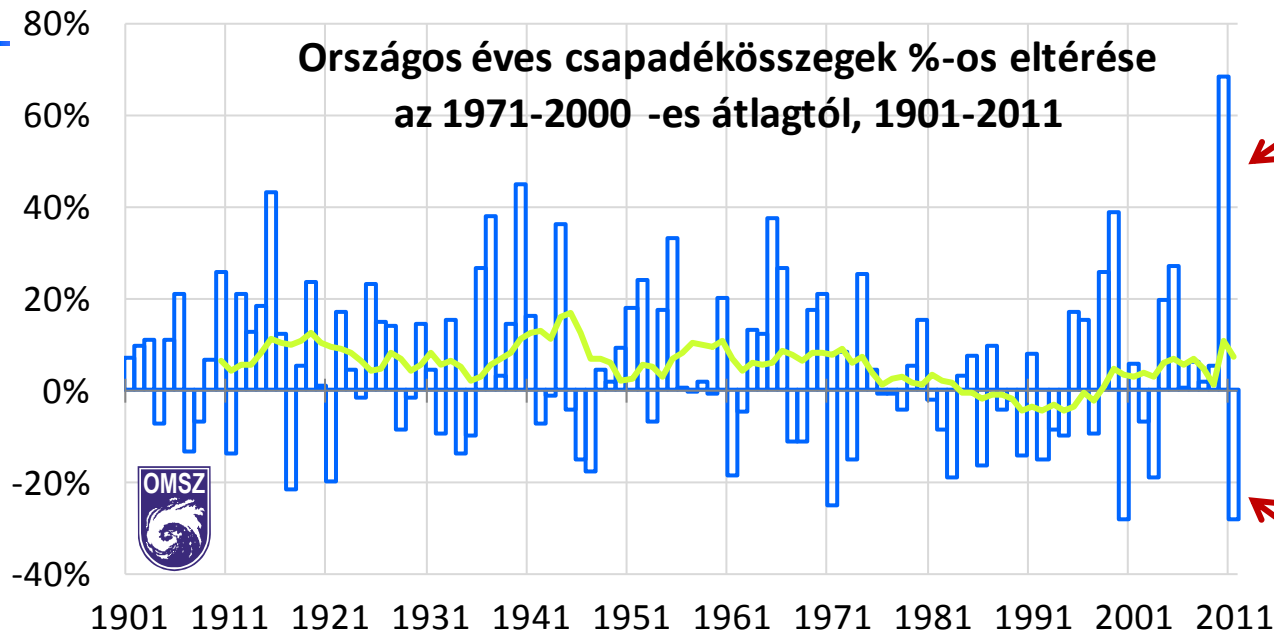
Téli középhőmérsékletek, 1901-2011

1901-2011: 0,6°C
 1981-2011: 0,6°C

Éves csapadékösszegek eltérései

2010:
959 mm

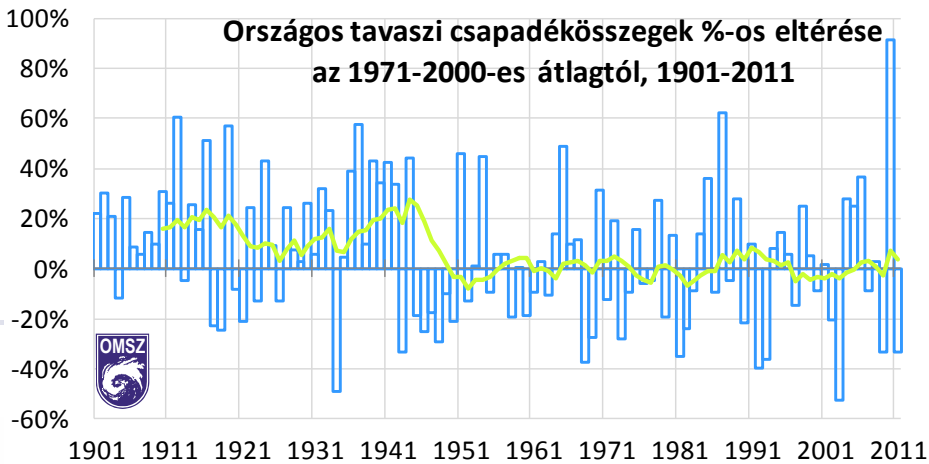
2011:
407.4 mm

(58 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

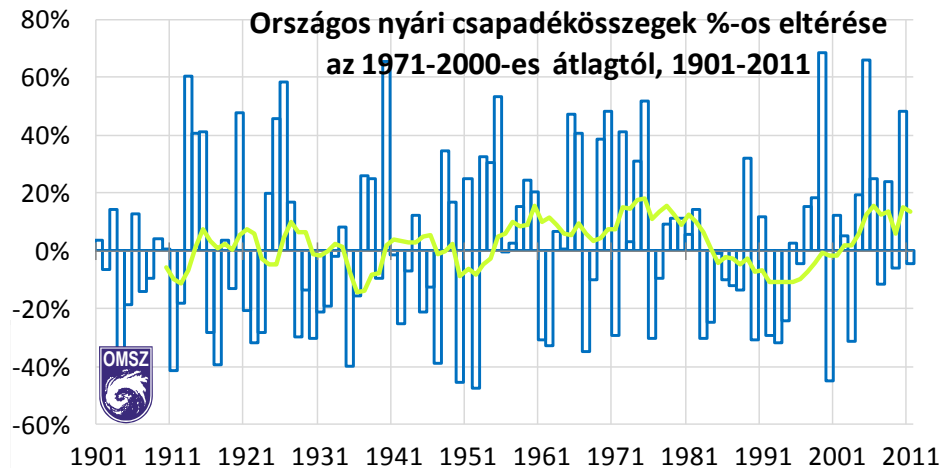
Exponenciális trendbecslésből adódó változás 90%-os megbízhatósággal

1901-2011: - 6%-os nem szignifikáns csökkenés

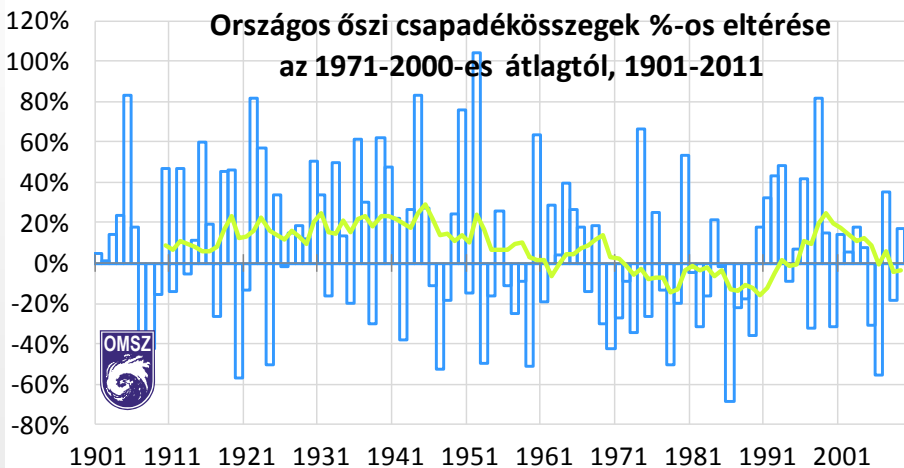
1981-2011: 16%-os nem szignifikáns növekedés

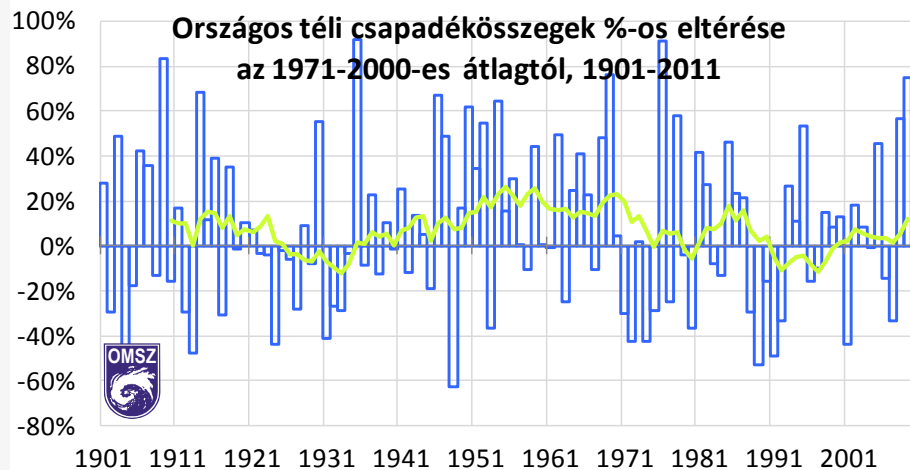
1901-2011: -18% szign. [-29.05 -6.19]
1981-2011: 5%

1901-2011: 11%
1981-2011: 32% szign. [1.73 71.94]

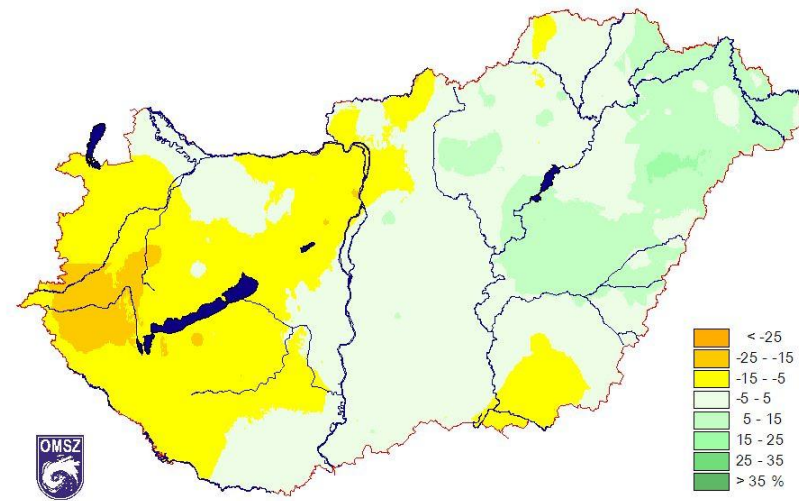
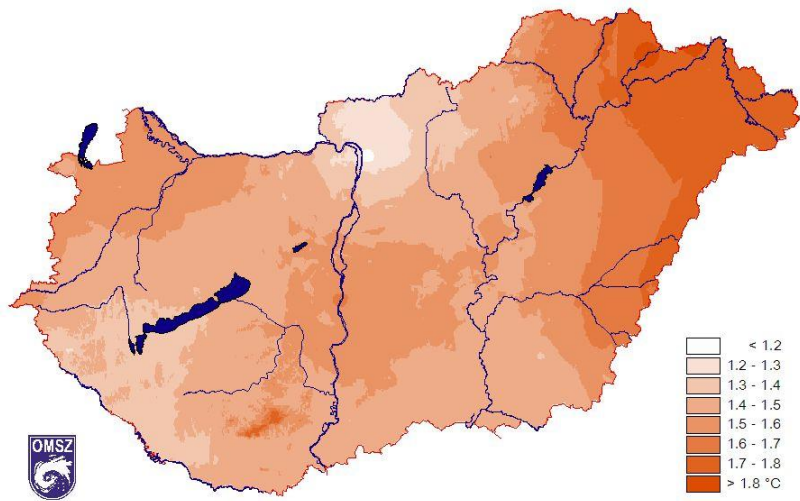
1901-2011: -18%
1981-2011: 7%

1901-2011: 1%
1981-2011: 10%

A tendenciák térbeli jellemzői

Hőmérséklet változás, 1980-2009

1.06 1.52 2.07 °C

min átlag max

Csapadék változás, 1960-2009

-22.00% -1.70% 21.00%

min átlag max

Szélsőségek

Időjárási rekordok

Adatok lezárva: 2011. február 21.

Legmelegebb:
41,9°C

Legtöbb eső egy nap alatt:
203 mm

Leghidegebb:
-35°C

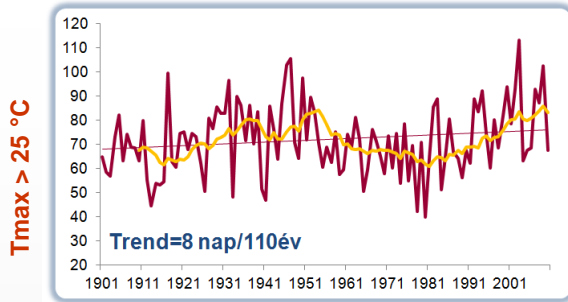

Megfigyelt hőmérsékleti szélsőségek

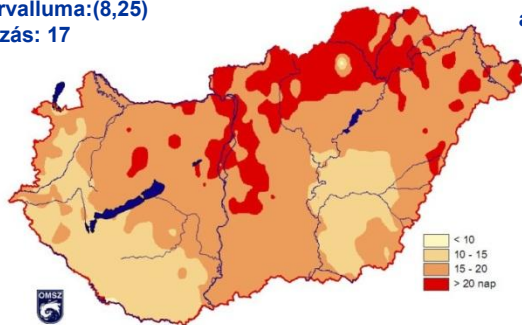
Nyári napok [nap]

1901–2010

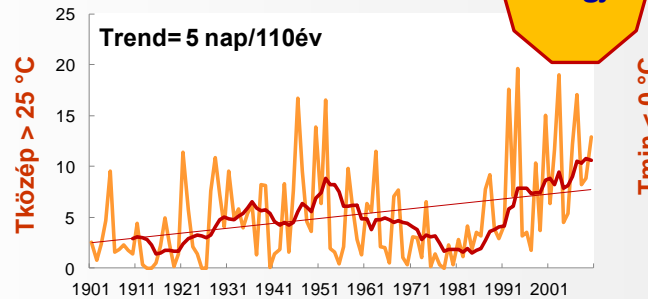
1981–2010

változás intervalluma:(8,25)
átlagos változás: 17

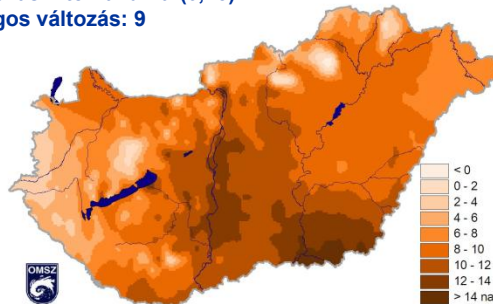
Hőhullámos napok [nap]

1901–2010

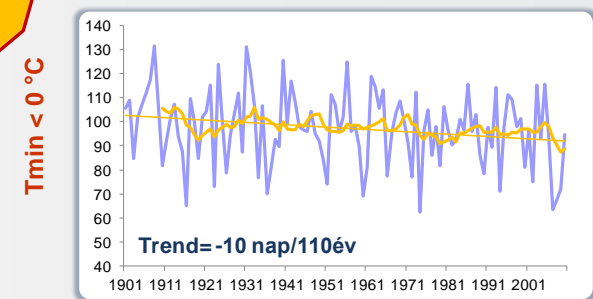
1981–2010

változás intervalluma:(0,15)
átlagos változás: 9

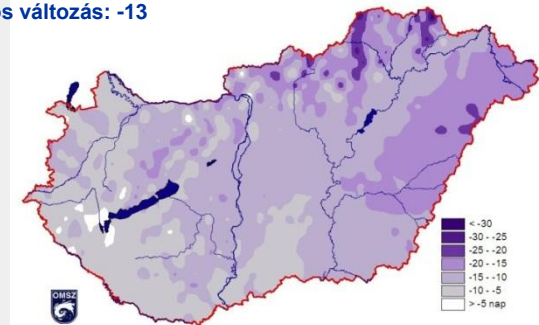
Fagyos napok [nap]

1901–2010

1981–2010

változás intervalluma:(-32,-1)
átlagos változás: -13

Meleg szélsőségek:

- Egyértelmű és fokozódó gyakoriság-növekedés
- Középső és délkeleti területek nagyobb „melegedése”

Hideg szélsőségek:

- Egyértelmű és fokozódó gyakoriság-csökkenés
- Legnagyobb csökkenés az északi, északkeleti tájakon

Megfigyelt csapadék szélsőségek

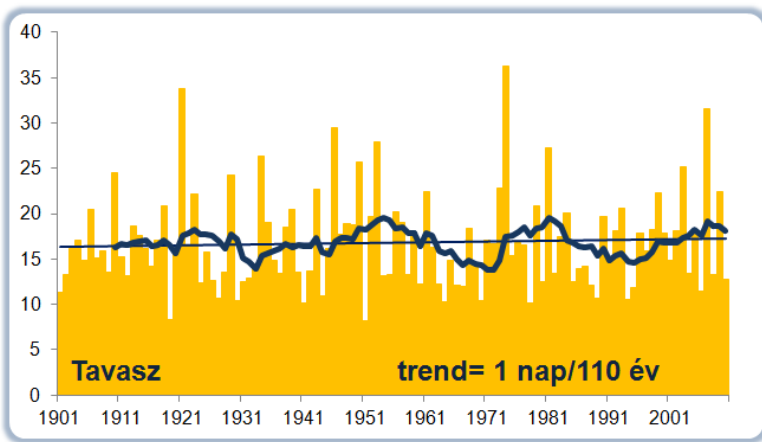
Térben és időben is változó paraméter, kevésbé egyértelmű tendenciák

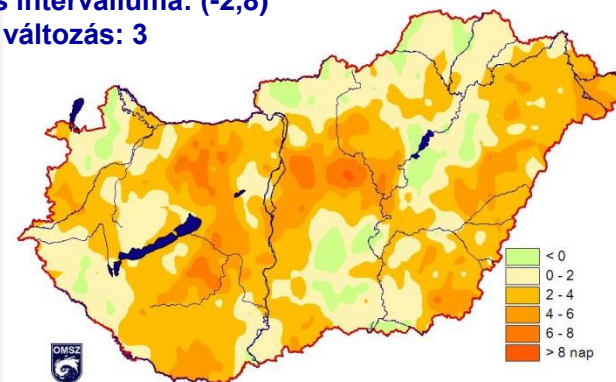
Száraz időszakok hossza [nap]

1901–2010

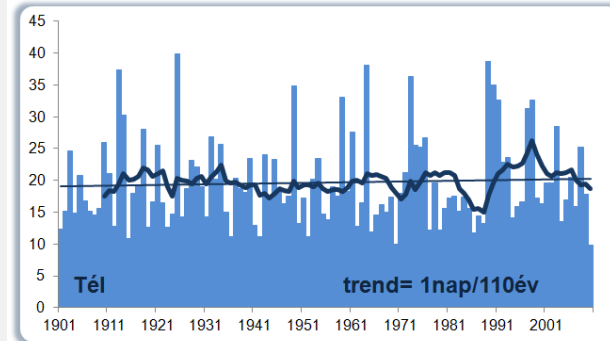
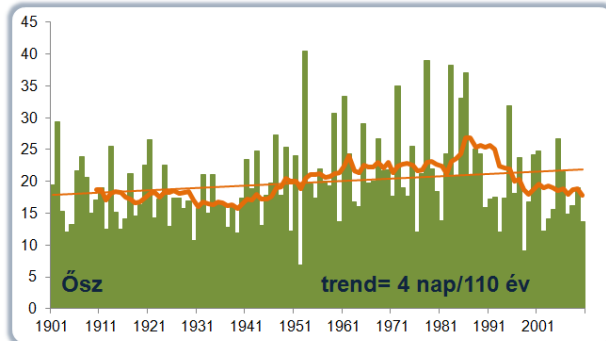
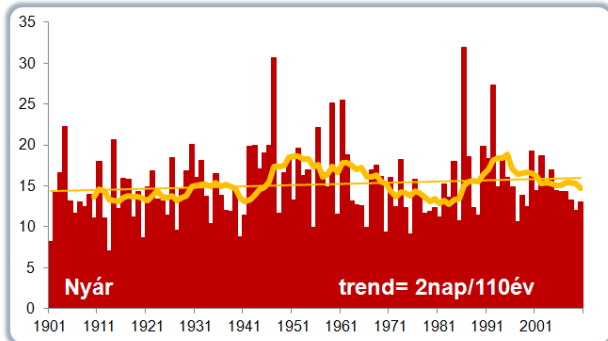
1960–2010

Tavaszi változás intervalluma: (-2,8)
átlagos változás: 3

Legutóbbi dekád: emelkedő tendencia

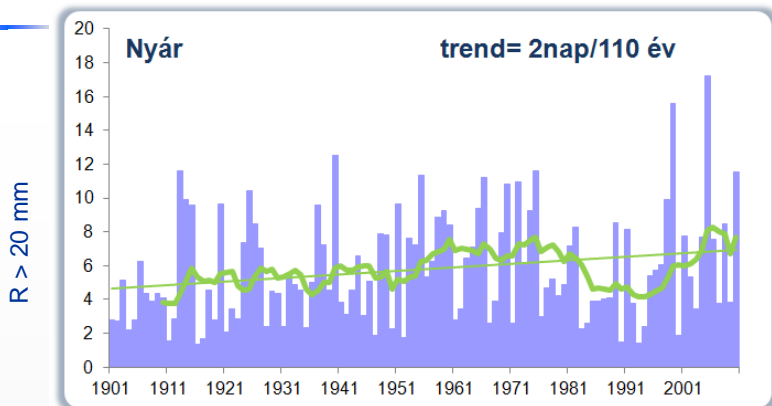
Aszályhajlam növekedése a hosszú időszonon főként ősszel, utóbbi évtizedekben tavasszal

Megfigyelt csapadék szélsőségek

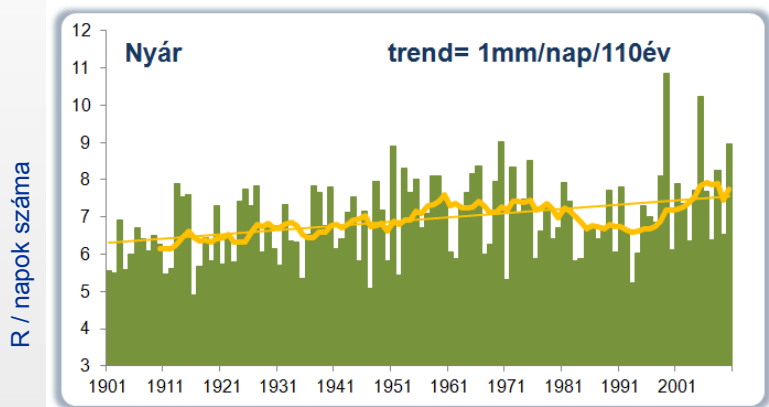

1901–2010

Nagycsapadékok [nap]

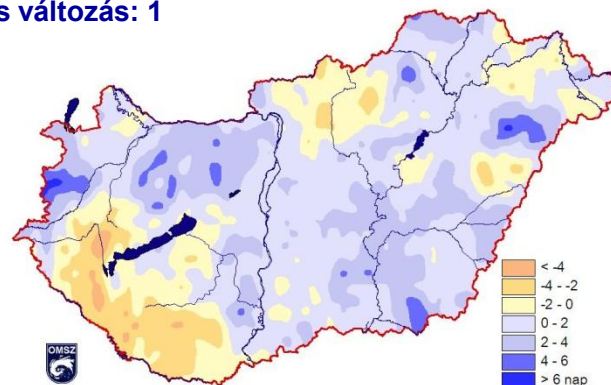

Intenzitás [mm/nap]

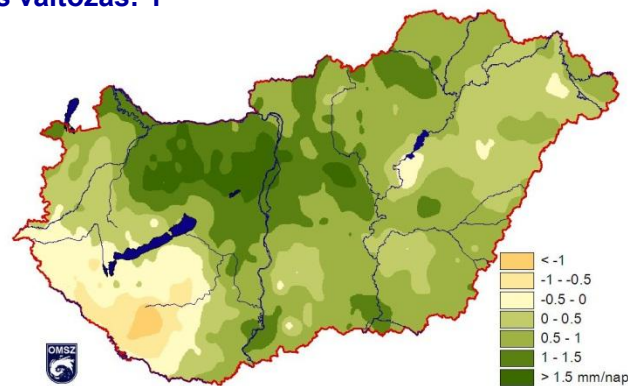

1960–2010

változás intervalluma: (-6,7)
átlagos változás: 1

változás intervalluma: (-2,2)
átlagos változás: 1

A nagycsapadékos események és az intenzitás növekedése nyáron, kivéve: Délnyugat-Dunántúl

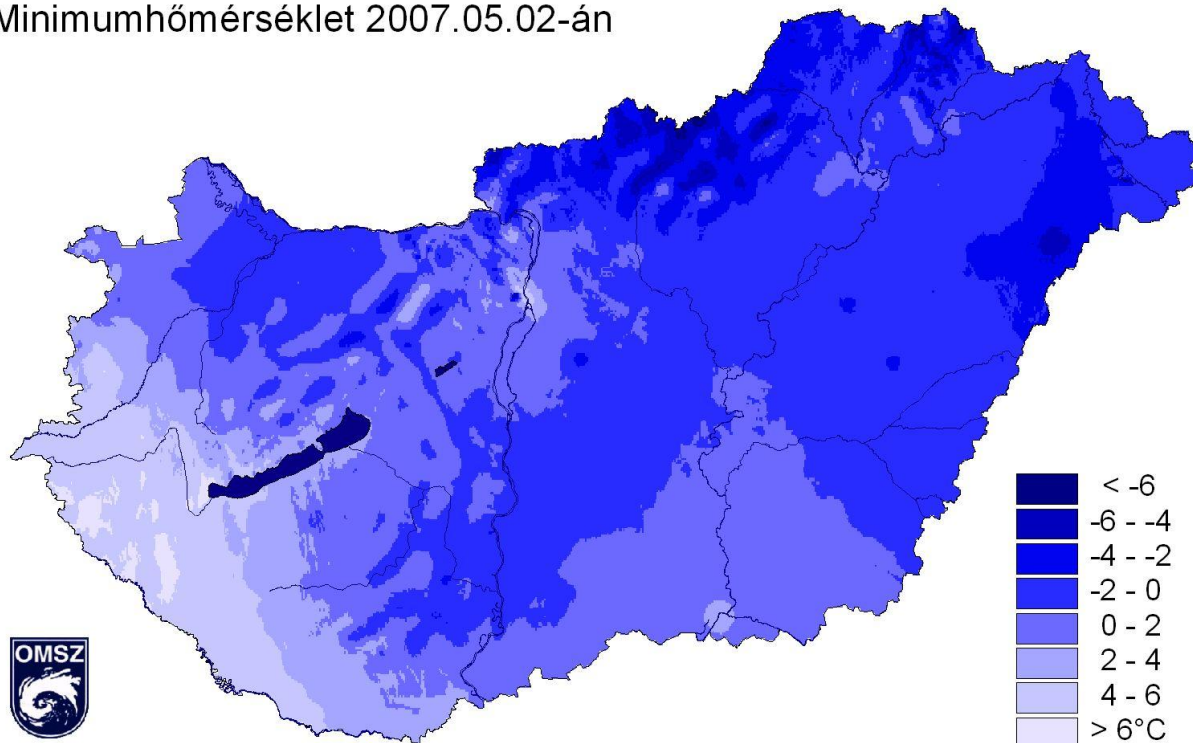

Néhány emlékezetes szélsőség a közelmúltból

Április végi, május eleji fagyok

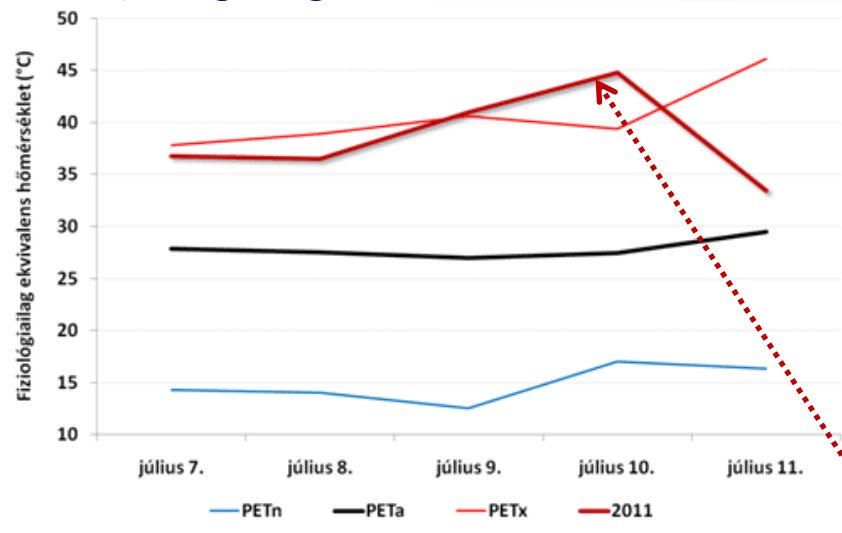
Minimumhőmérséklet 2007.05.02-án

Hőségperiódus 2011 júliusában, 8-10-ig harmad- fokú hőségriadó

PET : fiziológiailag ekvivalens hőmérséklet

Termikus stressz kategóriák

PET (°C)	Hőérzet	Fiziológiai hatás
< 4	Nagyon hideg	Extrém hideg stressz
4 - 8	Hideg	Erős hideg stressz
8 - 13	Hűvös	Közepes hideg stressz
13 - 18	Kissé hűvös	Enyhe hideg stressz
18 - 23	Komfortos	Nincs termikus stressz
23 - 29	Kissé meleg	Enyhe meleg stressz
29 - 35	Meleg	Közepes meleg stressz
35 - 41	Forró	Erős meleg stressz
41 <	Nagyon forró	Extrém meleg stressz

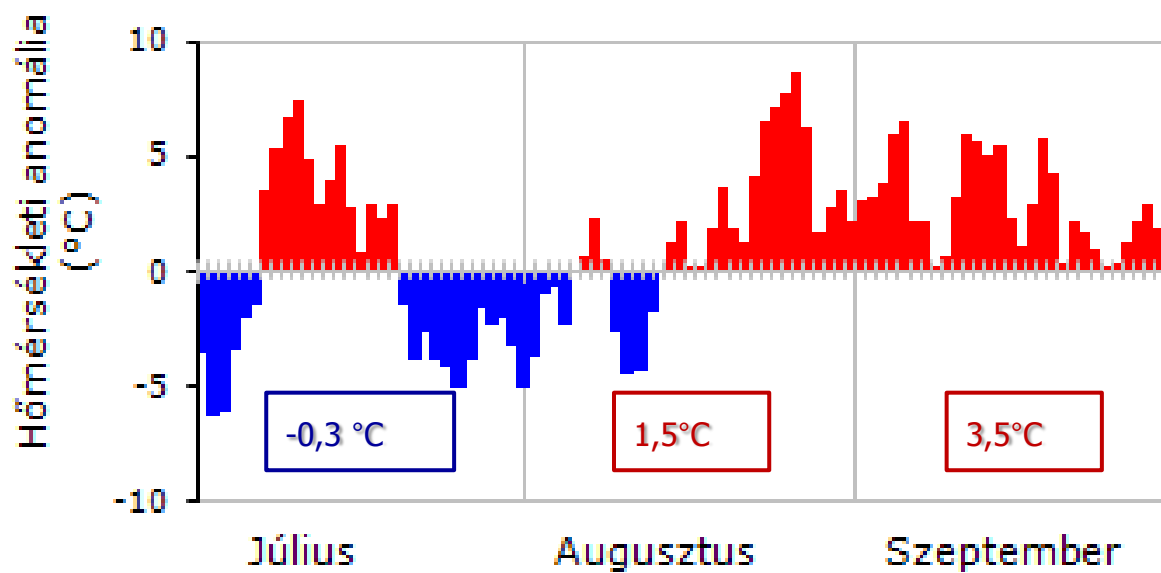
Budapest-belterület 1961-től

44,8°C

(maximum 1961-től 49,4°C, 1963. júl. 19.)

Átlagos július!?, meleg nyárutó!

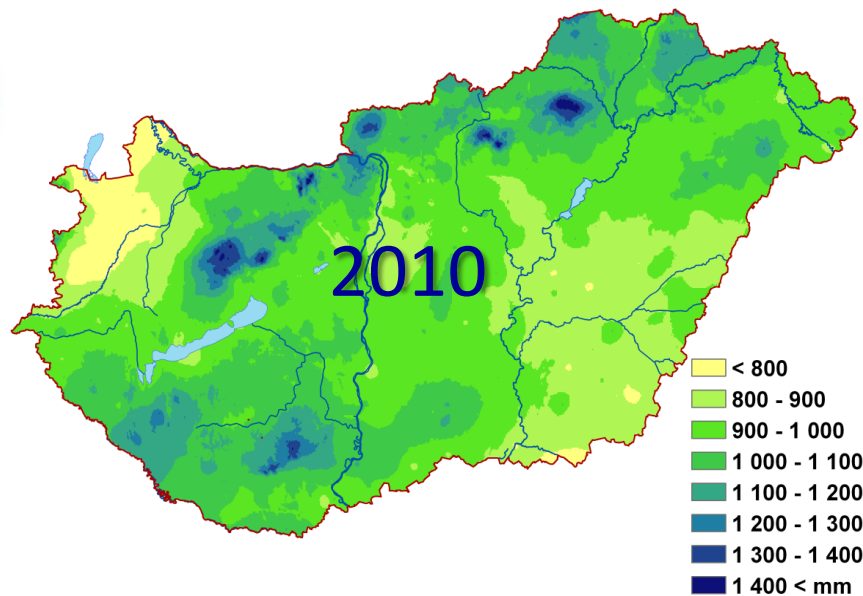
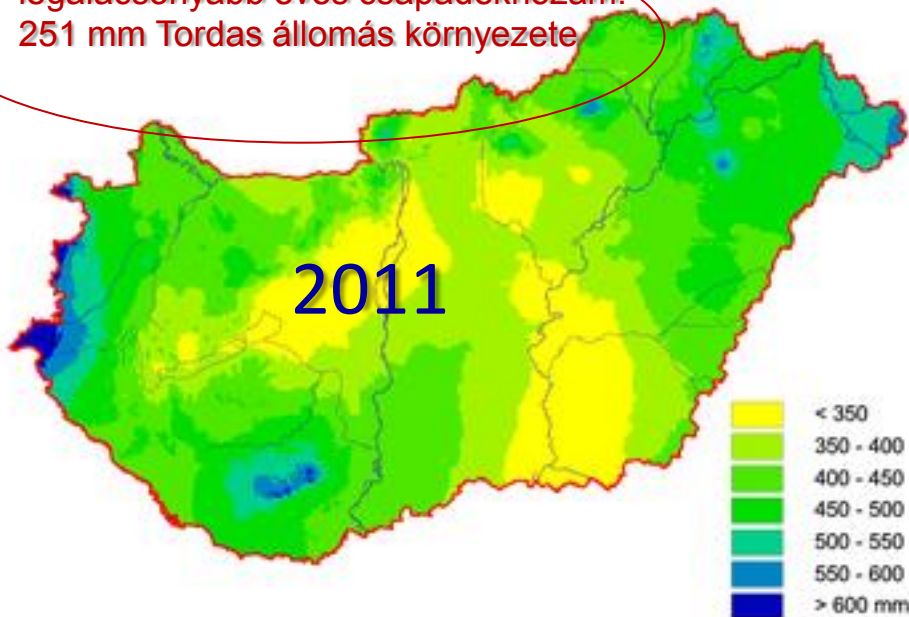

Napi országos középhőmérsékletek, 2011

Éves csapadékösszeg területi eloszlása, újabb rekord

legalacsonyabb éves csapadékhozam.
251 mm Tordas állomás környezete

(177 állomás homogenizált, interpolált adatai alapján)

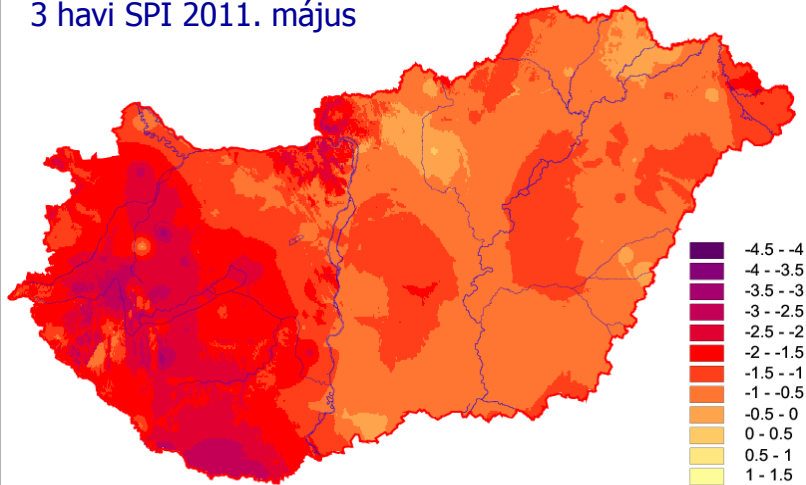
legszárazabb év
legszárazabb november, 2. legszárazabb ősz

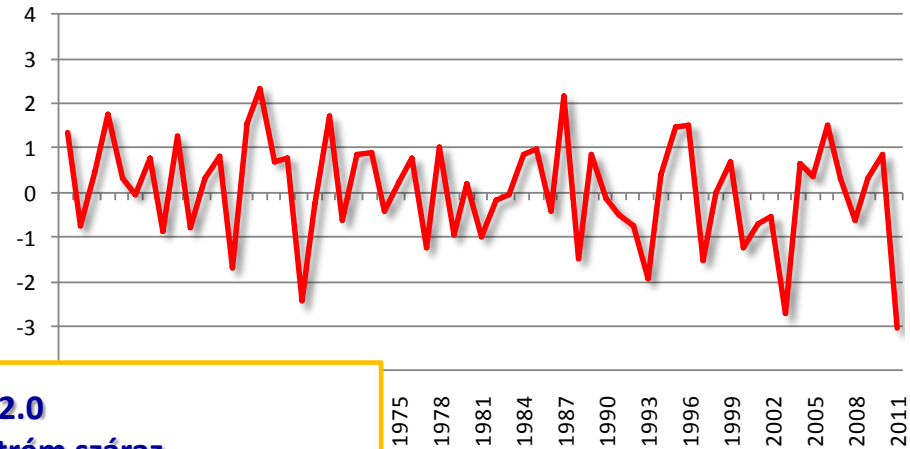

SPI aszályindex alakulása, DMCSEE

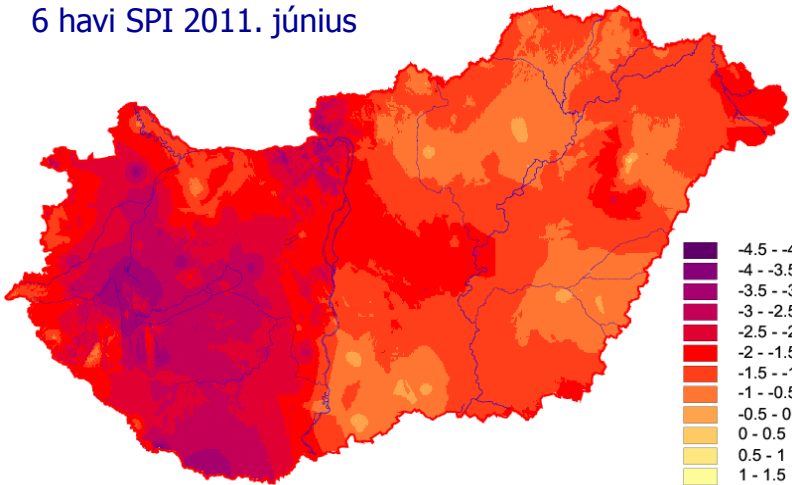
3 havi SPI 2011. május

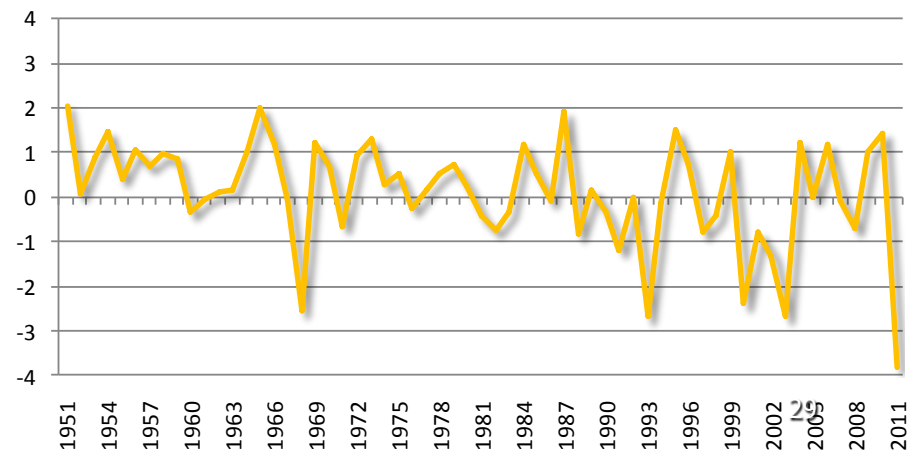
Zalavár 3 havi májusi SPI

6 havi SPI 2011. június

Zalavár 6 havi júniusi SPI

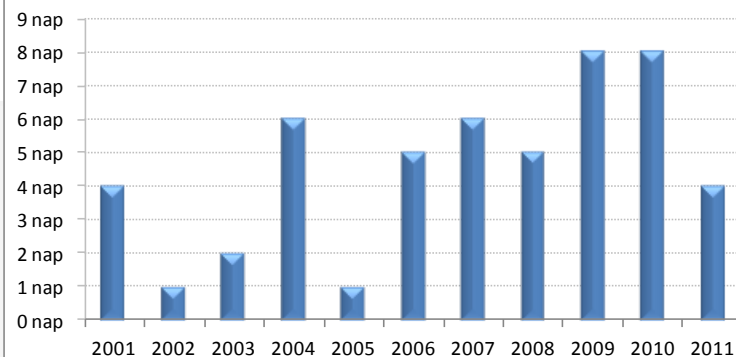

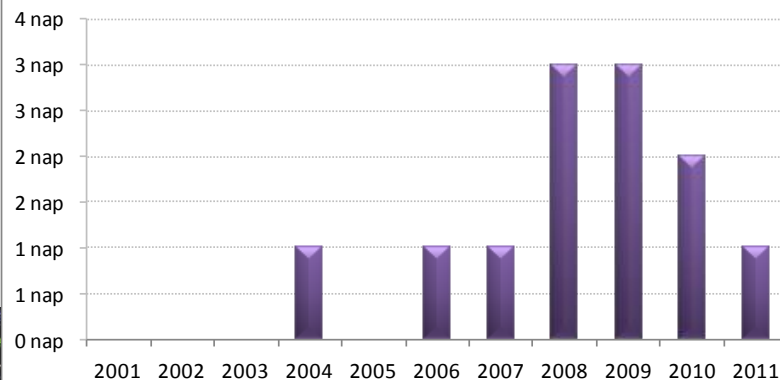
Hevesebb zivatarok

- kevesebb számú de hevesebb zivatarra lehet számítani a nyári félévben
- A hevesebb zivatarok során a lecsapó villámok gyakorisága növekedhet
- A jégesővel járó károk növekednek
- A zivatarok okozta szélviharok erőssége növekvő tendenciát mutat
- villám árvizek (flash flood)

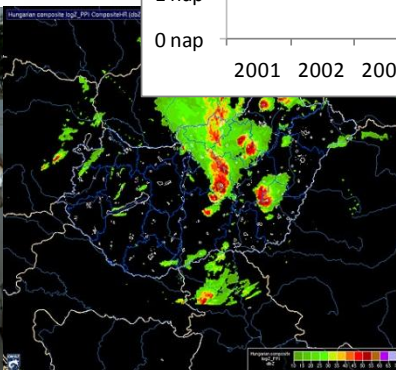
28 m/s-ot meghaladó széllelkésű (erős vihar) napok maximális száma országosan (200 m alatti állomások)

33 m/s-ot meghaladó széllelkésű (orkánerejű szél) napok maximális száma országosan (200 m alatti állomások)

Forrás: H. Szabó Sándor

forrás: szupercella.hu, devin2

Köszönöm a figyelmet!